

**БЪЛГАРСКОТО ПРОФЕСИОНАЛНО АРХИВНО
ОБРАЗОВАНИЕ В СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“: ПАМЕТ,
КАУЗА, ОТГОВОРНОСТ – XI КОНФЕРЕНЦИЯ
НА СПЕЦИАЛНОСТ АРХИВИСТИКА И
ДОКУМЕНТАЛИСТИКА**

**доц. д-р Русалена Пенджекова-Христева
ПУ „Паисий Хилендарски“, Филиал – Смолян**

На 18–19 април 2017 г., в рамките на провежданите от 2005 г. до-
сега традиционни *Университетски четения по архивистика*,
в Софийския университет *Св. Климент Охридски* (СУ), се проведе XI
научна конференция на тема: *Българското професионално архивно об-
разование в Софийски университет „Св. Климент Охридски“: памет,
кауза, отговорност*. Престижният научен форум се организира по ини-
циатива на преподавателите в специалност *Архивистика и докумен-
талика* в СУ. За втора поредна година съорганизатор е *Центърът за
славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев“* (ЦСВП).

Тематичният обхват на конференцията се определя от три знакови
дати за архивната колегия, които по стечение на обстоятелствата тази
година, съвпаднаха с *Деня на специалност Архивистика и докумен-
талика* в СУ – **18 април**:

- 110 г. от рождението на проф. Иван Дуйчев, патрон на специ-
алност *Архивистика и документалика* в Софийски университет
„Св. Климент Охридски“;
- 65 години от старта на професионалното архивно образование
в СУ;
- 15 години специалност *Архивистика и документалика* в СУ.

* * *

Официалното откриване започна с прочитането на Поздравителен адрес от името на Ректора на СУ – проф. д. ф. н. Анастас Герджиков до участниците и организаторите на конференцията. Подчертано бе, че специалност *Архивистика и документалистика* е повод за заслужена гордост за академичната общност и Университета, тъй като няма аналог в системата на българското висше образование и защото подготвя кадри с висока теоретична и професионална подготовка. В адреса бяха цитирани думите на акад./проф. Иван Дуйчев за професионалните познания и отговорности на архивистите. В заключение бе изтъкнато значението на ежедневните усилия на ангажираните с архивното професионално образование преподаватели, които обучават ерудирани специалисти, готови да се справят с новите професионални предизвикателства.

Деканът на ИФ при СУ – доц. д-р Тодор Попнеделев – заяви, че за него е чест и привилегия да отправи благопожелания, заради: *годишнината свързана с акад./проф. Иван Дуйчев, чието име по достойнство се свързва със специалност Архивистика и документалистика; респектиращата история и постижения на Българската университетска архивистика; бъдещето на архивния сектор и отговорността на архивистите към историческата наука.*

Приветствия отправи и директорът на ЦСВП – проф. д. ф. н. Вася Велинова, която определи форума като *тържество на духа*. Тя отбеляза, че денят е празничен, както за ЦСВП, така и за специалност *Архивистика и документалистика*, защото техният общ патрон – акад./проф. Ив. Дуйчев и *документите, респ. ръкописите*, като научен обект на изследване за архивисти, кодиколози и палеографи, придават особена свързаност на специалността с Центъра. Подчерта, че ЦСВП защитава достойно името си и следва завета на своя патрон в настоящите години на изпитание за хуманитаристиката. Накрая тя заключи, че *човекът се нуждае от идеи и мечти, от минало и история, за да изгради бъдещето си.*

Председателят на Държавна агенция „Архиви“ (ДАА) – доц. д-р Михаил Груев заяви, че конференцията ежегодно събира професионалната общност на архивистите, а редовно издаваните, авторитетни и познати извън страната, сборници от поредицата *Университетски четения по архивистика*, обективно допринасят за съизмеримост с чуждестранния опит. Той сподели, че именно архивистите носят основната отговорност за развитието на съвременния архивно-информационен

сектор и изрази надежда, че архивното образование ще бъде възприемано именно като кауза.

Поздравителен адрес бе прочетен и от името на директора на Дирекция *Информация и архив* към МВР – г-н Благой Тодоров. В него бе отбелязано, че висококвалифицираните специалисти, извеждащи обучението на студентите от специалност *Архивистика и документалистика*, са с реална научна визия, водещи в отговорната си мисия и близо до всички институции. Изказана бе сърдечна благодарност за постигнатите високи цели и резултати, с пожелание за неугасващо дръзновение.

В рамките на официалното откриване проф. д-р Андриана Нейкова представи, пред участниците в конференцията, новия – V том от емблематичната поредица *Университетски четения по архивистика*¹, който включва докладите и материалите от предходната X конференция от същия формат, проведена на 18 – 19. 04. 2016 г. Тя отбеляза, че изданието за пореден път е реализирано с помощта на дарените за целта средства от *Давид Холдинг АД* и отново е издадено паралелно в два формата – печатно издание и е-издание (диск), съобразно предпочитанията на различните категории читатели.

* * *

Научният форум, проведен в рамките на два дни, протече в следните четири заседания.

В първото заседание доклади изнесоха девет участника от:

- ИФ, ЦСВП и БИН при СУ – *петима участника*;
- Пловдивски университет (ПУ) – *двама участника*;
- *по един участник* от Централния държавен архив (ЦДА) и Университета по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ).

Специално внимание заслужава първият доклад, представен по традиция от проф. А. Нейкова – създател и вдъхновител на специалност *Архивистика и документалистика* в СУ от 2002 г. досега. Той бе емблематичен и зададе тематичните рамки на конференцията, белязана от трите юбилейни дати. Основната семантична линия бе през призмата *поглед към бъдещето*, което бе вдъхновяващ пример за отношението към предшествениците и научните им достижения, за дълголетните традиции в архивното образование, за всеотдайното работене за каузата и за любовта към професията *архивист* и архивите. Авторката обоснова и основните етапи в развитието на *Българската университетска архивистика*:

1. *Първи етап (1952–1954г.) – стартът на първата специалност/профил „Архивистика“ в СУ;*
2. *Втори етап (1955–2002 г.) – специализация „Архивистика“;*
3. *Трети етап (2002 г. до сега) – специалност „Архивистика“, като успешен професионален национален образователен модел.*

За първи път бяха представени респектиращи данни за интелектуалния потенциал и преподавателския състав, осигуряващ четенията по профилираните дисциплини в специалността.

С нескрита тревога проф. Нейкова обърна внимание и на съществуващите проблеми, произлизащи от липсата на изискване за образователен ценз при кандидатстване за позицията *архивист* в държавната администрация и държавните архиви, при условие, че професията архивист от 2009 г. е включена в *Списъка на регулираните професии в Република България*. Освен това, правото за упражняване на професията *архивист* в редица държави в Европейския съюз е лицензирано въз основа именно на съответните дипломи за стартово професионално образование или квалификация по архивистика. Авторката смята обаче, че макар професионалното ни архивно образование все още да не среща очакваната подкрепа и признание, спечеленото доверие на студентите през изминалите години, успешното им дипломиране и реализация като архивисти, ни дават основание да сме оптимисти: *Българската университетска архивистика* има своето бъдеще!

Останалите участници в първото заседание представиха актуални разработки, посветени на широк кръг от проблеми, свързани с: *учебните програми по профилирани лекционни курсове и международни стажове, свързани с архивното образование и квалификация; акад./проф. Ив. Дуйчев като изследовател на славянското ръкописно наследство; архивните фондове и историята на книгата и четенето в България; и др.*

Участниците във второто заседание бяха осем, като резонно четирима от тях от ЦСВП, двама от СУ, по един от ПУ и Националния военно-исторически музей (НВИМ).

Уместно е да припомним, че акад./проф. Иван Дуйчев (1907–1986) неслучайно е избран за патрон на специалност *Архивистика и документалистика*, а рождената му дата **18 април** е сакрално свързана с *Деня на специалност Архивистика и документалистика* в СУ, който официално се отбелязва от 2005 г. досега. Той е **първият български дипломиран архивист**, придобил престижен диплом за *архивист-палеограф* от известната *Школа по архивистика и палеография към Секретния архив на Ватикан*. Автор е на **първия научен труд в областта на архивисти-**

ката – *Лекции по архивистика*², които са библиографски факт от 1950 г., като са преиздадени през 1993 г. по инициатива на преподаватели от тогавашната специализация *Архивистика* към катедра *Архивистика и помощни исторически дисциплини* при СУ, а от 2007 г. са достъпни и онлайн в профилираната *Електронна библиотека по архивистика и документалистика*³. Същата определено допринася за своеобразното им *виртуално възкръсване* и по-интензивното им използване от дигиталните потребители на специализирана научна архивна информация.

За справка: чрез *Електронната библиотека* само през периода 2011–2017 г. *Лекциите по архивистика* са използвани повече от 4000 пъти от читатели не само у нас, но и от редица други държави.

Споменатите факти, а също личната мисия и професионална кауза на акад./проф. Ив. Дуйчев са вдъхновяващ пример за отношението към професията на *архивиста*, университетското архивно образование и архивните институции.

Затова фокусът в представените доклади в представения модул логично бе насочен към проучването на неговата личност, научния му принос и архивно наследство. По-конкретно, въз основа на новооткрити архивни свидетелства, извън личния му архивен фонд, съхраняван в ЦСВП, бяха разкрити неизвестни до момента факти, свързани с научните занимания и съдбата на акад./проф. Дуйчев. Представени бяха ръкописи от архивния му фонд, както и посочените данни за интереса и използването на публикуваните *Лекции по архивистика* в споменатата *Електронна библиотека по архивистика и документалистика* на специалността.

Част от културната програма, предвидена в този модул, бе откриването на изложба, посветена на 110 години от рождението на акад./проф. Иван Дуйчев, организирана от Университетската библиотека при СУ, съвместно с ЦСВП. В експозицията бяха включени книги – редки издания, от библиотеката на акад./проф. Иван Дуйчев, ръкописи от личния му фонд, както и документи, снимки и писма.

Изложбата откри заместник-директорът на *Университетска библиотека* при СУ – Биляна Яврукова. Тя поясни, че представените експонати са само част от впечатляващото научно наследство в областите, в които е работил акад./проф. Дуйчев: *медиевистика, византология, славистика, архивистика, изворознание, библиография и др.*

Директорът на ЦСВП – проф. д. ф. н. Вася Велинова, сподели: *С много любов и много старание подбихме документите, които да предоставим за тази изложба, защото искахме да покажем не само учения,*

не само името, познато от студиите, публикациите, библиографските справки, а и да покажем човека – Дуйчев, който е една личност различна, изключително богата личност, която може винаги да ни изненада [...] Искахме да завършим кръга на неговия животопис и да покажем, че центърът, който носи неговото име, продължава делото му⁴.

Накрая проф. д-р А. Нейкова припомни, че изложбата се организира в рамките на XI конференция на специалност *Архивистика и документалистика*, с която по достойнство се отбелязват три знакови юбилея.

В рамките на третото заседание бе обособена и традиционната секция *Гласът на младите*, в която участваха двама представители на СУ – един докторант по архивистика и един студент от магистърската програма *Документален и архивен мениджмънт*. Освен тях бяха изнесени още девет доклада от представители на ЦДА, ДА – Видин, ДА – Русе, ДА – Габрово, ДА – Стара Загора, Научен архив при Българска академия на науките (НА – БАН) и Български исторически архив при Национална библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ (БИА – НБКМ). Основните тематични акценти в представените разработки бяха свързани с конкретни проблеми от технологията на архивната работа, функционалните задължения и отговорности на архивите и архивистите, и др.

Четвъртата част, предвидена в програмата на конференцията, приключи с изказвания и дискусия. В тематично отношение, акцентът беше поставен върху нерешените проблеми и професионални предизвикателства, които са от интерес за цялото архивно съсловие, а именно: *документалният и архивен мениджмънт относно електронните документи и архиви в условията на мрежовото общество; професионалното архивно образование и квалификация, реализацията на дипломираните архивисти, възпитаниците на специалността в СУ*.

Участниците в дискусията единодушно се обединиха около идеята за учредяване на *Колегиум Архивариус*, като професионална организация на българските архивисти, което ще подпомогне решаването на проблема за образователния ценз на архивистите и сертифициране правото да се упражнява професията *архивист* в Република България

Проведената конференция потвърди и думите на доц. д-р Веселин Методиев, според който професията *архивист* е *професия престижна по дух* [...] *свърхобществен занаят*, а *Архивистиката* е *близо до пулса на днешното*. Той сподели и за съдбовната среща между него (тогава участник в студентския кръжок по *Архивистика* в СУ, а сега един от възпитаниците с изключително успешна професионална кариера), проф. А. Нейкова (по

същото време асистент по в специализация *Архивистика*) и акад./проф. Ив. Дуйчев. Зад вълнуващия му разказ за въпросната среща се долавяше знакът за надежда, даден от *Патриарха на българската архивистика*, към поколението, което още тогава е демонстрирало намерението си да се пребори за архивното образование и достойнството на професията. А фактът, че той е повярвал в тях и им е дал своята благословия, определено ги е окуражил и окрилил в бъдещите им действия в тази насока.

В заключение: Предварително заявената цел на конференцията: *да се обсъдят не само постигнатите резултати, но и да се открият нерешените проблеми в архивно-информационния сектор като цяло, с акцент върху модернизацията на обучението по архивистика, партньорството с бизнеса, като работодател на бъдещите дипломирани архивисти, статута и обществения престиж на професията архивист*, бе реализирана в максимална степен. Удовлетворени от осъществения професионален диалог, участниците в конференцията си пожелаха нова среща на **18 април 2018 г.** по време на **XII конференция на специалност Архивистика и документалистика** в СУ.

Приложение 1

ПРОГРАМА НА XI КОНФЕРЕНЦИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТ АРХИВИСТИКА И ДОКУМЕНТАЛИСТИКА БЪЛГАРСКОТО ПРОФЕСИОНАЛНО АРХИВНО ОБРАЗОВАНИЕ В СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“: ПАМЕТ, КАУЗА, ОТГОВОРНОСТ (СОФИЯ, 18–19 АПРИЛ 2017 г.)

18 АПРИЛ, ВТОРНИК, ЗАЛА № 1 НА РЕКТОРАТА

9.30–10.00 ч. – ОФИЦИАЛНО ОТКРИВАНЕ

Приветствие от **доц. д-р Тодор Попнеделев**, декан на ИФ, СУ

Приветствие от **проф. д. ф. н. Вася Велинова**, директор на ЦСВП „Иван Дуйчев“, СУ

Приветствие от **доц. д-р Михаил Груев**, председател на ДА „Архиви“

Проф. д-р Андриана Нейкова (СУ, ИФ) – Представяне на Т. V от поредицата *Университетски четения по архивистика*

**I ЧАСТ: КРЪГЛА МАСА – 65 ГОДИНИ ОТ СТАРТА
НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО АРХИВНО ОБРАЗОВАНИЕ
В СУ И 15 ГОДИНИ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ АРХИВИСТИКА
И ДОКУМЕНТАЛИСТИКА – КАУЗА!**

Модератор: проф. д-р Андриана Нейкова

10.00–10.15 ч. – *проф. д-р Андриана Нейкова (ИФ, СУ)* – Българската университетска архивистика в СУ „Св. Климент Охридски“ (1952–2017) – поглед към бъдещето.

10.15–10.30 ч. – *проф. д. ф. н. Вася Велинова (директор на ЦСВП, СУ)* – Проф. Ив. Дуйчев като изследовател на славянското ръкописно наследство.

10.30–10.45 ч. – *доц. д-р Дарина Григорова (ИФ, СУ)* – Февруари и Октомври 1917 г. – продължава ли гражданската война в Русия и днес?

10.45–11.00 ч. – *доц. д-р Русалена Пенджекова (зам.-директор – Филиал Смолян, ПУ)* – Лекционният курс по Архивистика и обучението по история в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

11.00–11.30 ч. – *Почивка (кафе-пауза)*

11.30–11.45 ч. – *доц. д-р Анка Игнатова (ВТУ)* – Българските архиви в образователното пространство – настояще и бъдеще.

11.45–12.00 ч. – *доц. д-р Илко Пенелов (БИН, СУ)* – Изследванията по история на книгата и четенето в България – проблемът с архивните фондове.

12.00–12.15 ч. – *гл. ас. д-р Станислав Боянов (ПУ)* – Курсът „Електронни документи, електронен документооборот и електронни архиви“ като надграждащ обучението по архивистика в ПУ

12.15–12.30 ч. – *гл. ас. д-р Тина Петрова (УниБИТ)* – Обучението по архивистика в специалност „Културно-историческо наследство“.

12.30–12.45 ч. – *гл. ас. д-р Ивайло Аврамов (СУ)* – „Основи на документалистиката“ – основна дисциплина в Учебния план на специалност „Архивистика и документалистика“ в СУ „Св. Климент Охридски“

12.45–13.00 ч. – *д-р Росица Маркова (ст. експерт, ЦДА)* – Международният технически стаж в архивите като образователен и професионален модел.

**II ЧАСТ: КРЪГЛА МАСА – 110 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО
НА ПРОФ. ИВАН ДУЙЧЕВ – ПАМЕТ!**

Модератор: проф. д. ф. н. Вася Велинова

14.00–14.15 ч. – **чл.-кор. проф. д. изк. н. Аксиния Джурова (ЦСВП).**

14.15–14.30 ч. – **проф. Боряна Христова (СУ).**

14.30–14.45 ч. – **д-р Калина Минчева (ЦСВП)** – Из архивното наследство на проф. Иван Дуйчев. Св. Йоан Рилски и неговият манастир.

14.45–15.00 ч. – **гл. ас. д-р Светозар Ангелов (ЦСВП)** – Ив. Дуйчев в Костур.

15.00–15.15 ч. – **доц. д-р Русалена Пенджекова (зам.-директор – Филиал Смолян, ПУ)** – Принос към архивното наследство на проф. Ив. Дуйчев – едно неизвестно писмо.

15.15–15.30 ч. – **проф. д-р Андриана Нейкова (ИФ, СУ)** – Документални свидетелства относно статута на доц. Ив. Дуйчев като щатен преподавател в Софийски университет през зимния семестър на академичната 1944–1945 г.

15.30 – 16.00 ч. **Почивка**

16.00–16.15 ч. – **Давид Нинов (НВИМ)** – Новата структура на Електронната библиотека по архивистика и документалистика. Интересът към „Лекциите по архивистика“ на проф. Дуйчев по данни от библиотеката.

16.15–16.30 ч. – **гл. ас. д-р Мария Полимирова (ЦСВП)** – Дигитализацията на фотоархива на Асен Василиев.

16.30–17.00 ч. – **д-р Николай Нанев (директор на Златния фонд на БНТ)** – ТВ-филми за проф. Иван Дуйчев, съхранявани в Архива на БНТ.

19 АПРИЛ, СРЯДА, ЗАЛА № 1 НА РЕКТОРАТА

III ЧАСТ: КРЪГЛА МАСА: ПРОФЕСИОНАЛНАТА ОТГОВОРНОСТ НА БЪЛГАРСКИТЕ АРХИВИСТИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНИЯ АРХИВНО-ИНФОРМАЦИОНЕН СЕКТОР

Модератор: доц. д-р Русалена Пенджекова

9.30–9.45 ч. – **Ивелина Караулиева (директор на Дирекция „ДА – Велико Търново“)** – Домовете, в които архивите векуват.

9.45–10.00 ч. – **Светлана Кръстева (началник-отдел „ДА – Видин“)** – Следдипломната специализация по архивистика в СУ – надграждащо обучение на служителите от държавните архиви.

10.00–10.15 ч. – **д-р Цветан Радулов (НА – БАН)** – Архивите и паметта. Документалното наследство на Първата световна война и представянето му на обществото.

10.15–10.30 ч. – **д-р Камелия Божилова** (БИА – НБКМ) – Аудиокасетите като специфичен носител на информация и тяхното съхраняване в НБКМ.

10.30–10.45 ч. – **д-р Веселина Антонова** (гл. експерт в отдел „ДА – Русе“) Константин Мутафов и създаване на държавни архиви в България.

10.45–11.15 ч. – **Почивка (кафе пауза)**

11.15–11.30 ч. – **Драгомир Томов** (НА – БАН) – Непознатия Делчо Илиев (1885–1925) в личния фонд на акад. Иван Буреш.

11.30–11.45 ч. – **Мария Новакова** (гл. експерт, отдел „ДА – Видин“) – Димитър Цухлев в контекста на документалното му наследство.

11.45–12.00 ч. – **Катя Гечева** (ст. експерт, отдел „ДА – Габрово“) – Запазени документи от обучението по архивистика в СУ през 50-те години на ХХ в. в архивния фонд на Младен Радков.

11.45–12.00 ч. – **Иван Симов** (мл. експерт, ЦДА) – Някои проблеми при работа с фондообразуватели през погледа на експерта в ЦДА.

12.00–12.15 ч. – **Вяра Жекова** (мл. експерт, отдел „ДА – Стара Загора“) – Работата с личните фондове в ДА – Стара Загора – комплектуване, проблеми и тенденции.

ГЛАСЪТ НА МЛАДИТЕ

12.15–12.30 ч. – **Рамона Димова** (редовен докторант към катедра „Архивистика и методика на обучението по история“) – Типология и състав на фондовете на жените-художнички, съхранявани в ЦДА.

12.30–12.45 ч. – **Ирина Чолакова** (МП „Документален и архивен мениджмънт“, СУ) – Изгубеният архив.

12.45–13.30 ч. – **Културна програма** – Откриване на изложба в УБ с писма и документи от личния архив на проф. Дуйчев, съхранявани в ЦСВП, СУ.

13.30–14.00 ч. – **Почивка**

IV ЧАСТ, ЗАЛА № 1 НА РЕКТОРАТА

Модератор: гл. ас. д-р Ивайло Аврамов

13.30–15.00 ч. – Професионално архивно образование и квалификация в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и реализация на дипломираните архивисти

15.00–15.30 ч. – **Почивка (кафе пауза)**

15.30–16.00 ч. – Закриване на XI конференция на специалност

„Архивистика и документалистика“ в Исторически факултет, СУ „Св. Климент Охридски“.

17.00 ч. – *Културна програма* – Представяне в НБКМ на книгата: Константин Мутафов. Животоописание. Творчество (В. Донева, В. Антонова, Ст. Вачев).

Бележки

¹ <http://www.electronic-library.org/content/mon_arhivistika.php>.

² *Дуйчев, Ив.* Лекции по архивистика. С., 1993. 353 с. <<http://electronic-library.org/books/Book%200005.html>>.

³ <<http://electronic-library.org/content/index.php>>.

⁴ <<http://sofia.topnovini.bg/node/763735>>.

ЗАВЕТЪТ

110 Г. ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ПРОФ. ИВАН
ДУЙЧЕВ, ПАТРОН НА СПЕЦИАЛНОСТ
„АРХИВИСТИКА И ДОКУМЕНТАЛИСТИКА“
В СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ПРОФЕСОР ИВАН ДУЙЧЕВ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ОТГОВОРНОСТ И НАУЧНАТА ЕТИКА

За цялата тази дългогодишна дейност на издирване, обнародване и проучване на паметници и извори за нашето историческо минало никогата не съм очаквал материална награда. Вършех това наистина с дълбокото съзнание, че изпълнявам един дълг – дълг към този народ, чийто син съм и с който се чувствам неразлъчно свързан, комуто дължа безкрайно много. Капто човек и капто изследвач на миналото, открисна ли се от своя народ – ще загубя почвата под нозете си даже ако бих живял при най-добри условия другаде. А дали в действителност съм изпълнил добре или зле този дълг – това други ще пресъдят. Който много работи, той естествено и ще греши. Не това обаче простете е най-важно. Най-важното са онези нравствени подбуди, начала, които ръководят научната дейност, на която е посветен един изследователски живот...

(Дуйчев, Ив. „Да обичаш, без да ненавиждаш“ –
Свободна книга, бр. 1-4, год. VII, 1996, с. 2.)

ПРОФЕСОР ИВАН ДУЙЧЕВ ЗА КАЗУТА „АРХИВИСТ“

... трябва да различаваме два вида архивни работници: пия, които подреждат архивните материали, и пия, които използват пия архиви.

(Нейкова, А. Едно забравено начало. –
ИДА, 2004, № 87, с.66.)

... архивистът не бива да бъде смятан просто капто някакъв обикновен чиновник, наповарен да се занимава със запазването и описването на известни архивни материали. Напротив, той трябва да бъде включен с пълно право между същинските научни работници и трябва да бъде смятан капто пръв помощник и сътрудник на учения и изследвача. Неговата работа налага извънредно голяма научна отго-

ворност и изисква дълбоки и основни познания в областта на няколко научни дисциплини. Той трябва да припежава, преди всичко, задълбочени познания из областта на общата и специална история, защото архивните документи са най-ценните исторически извори. Той трябва да познава стари и нови езици, за да може да се справи с цялото разнообразие от архивни ценности, които произхождат от разни времена и разни народи. Понякога това знание трябва да бъде още по-задълбочено, тъй като в ръцете му могат да попаднат документи, в които да е опразен езикът на една епоха или на една ограничена езикова област. Необходими са знания относно палеографията, за да могат да бъдат разчетени стари документи, написани на един или друг език и с едно или друго писмо. Необходимо е да се познават добре разните хронологически системи и начините, чрез които, при наличността на едни или други хронологически елементи, един документ може да бъде датиран по възможност най-точно. Необходими са знания по сфрагистика, за да може да бъде разчетен и обяснен един печат. Най-сетне, покрай разните специални знания, необходимо е да се познава онова, което наричаме архивоекономия и архивотехния, сиреч, сведения за запазването на документите и за уредбата на един архив.

Всичко това е наложило пвърде отдавна мисълта за необходимостта от специална научна подготовка на всички онези лица, които се посвещават на архивистиката.

(Дуйчев, Ив. Лекции по архивистика.
С.: „Св. Кл. Охридски“. 1993, 241-242.)

ПРОФЕСОР ИВАН ДУЙЧЕВ ЗА АРХИВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Когато бъде осъзната напълно нуждата от правилно организиране на нашето архивно дело, тогава ние естествено ще помислим малко повече и за подготовката на научни работници из тази област, именно, за подготовката на архивисти чрез някакви

временни курсове или, още по-добре, чрез някаква школа за архивистика, с всички необходими дисциплини в нея.

(Дуйчев, Ив. Лекции по архивистика.
С.: „Св. Кл. Охридски“. 1993, 331-332.)

ПАМЕТ ЗА ПРОФЕСОР ИВАН ДУЙЧЕВ

Винаги и неуморно Иван Дуйчев се отзоваваше на желанията на хората, които го забикаляха, ръководеше тези които се доверяваха на неговата преценка, поддържаше младите учени в София и в цяла България, както и в много други краища на света, без да им спестява нито спрогата критика, нито насърченията, както им откриваше пътищата, които самият той следваше. Всичко това той вършеше със спонтанна щедрост, която разкрива автентичността и цената на неговото себеотдаване.

(Дюфрен, С. Историк между славянския свят, Запада и Византия –
Свободна книга, бр. 1-4, год. VII, 1996, с. 9.)

Но сега, след толкова изминали години си мисля, че в надписа около лъвската глава с халка-чукче – *Pulsate et aperietur vobis* (Почукайте и ще ви се отвори!) се криеше ръководният принцип в живота на проф. Иван Дуйчев – търсете упорито знанието и ще го постигнете, бъдете подготвени дръзновено да почукате на затворените врати и се въоръжете с търпение да изчакате те да се отворят пред вас. Още на младини Ив. Дуйчев смело, с упование в бъдещето почука на вратите на голямата История, а в творческата си зрялост с мъдро спокойствие дочака те да се разтворят и той да пристъпи в нея.

(Списаревска, Й. *Pulsate et aperietur vobis* – Свободна книга, бр.
1-4, год. VII, 1996, с. 14.)